

KÜLÖNFÉLÉK

HALÁLOZÁSOK.

Hermann Miksa †

Hazánk műszaki világának, ősi Alma Materünknek, de az egész magyar közéletnek is nagy gyásza van.

Hermann Miksa okl. gépészmérnök, m. kir. titkos tanácsos, nyug. műegyetemi ny. r. tanár április hó 28-án, életének 76. évében, Budapesten elhunyt.

A Megboldogult Selmecebányán kezdte tudományos pályáját, mint a volt M. Kir. Bányászati és Erdészeti Főiskola tanára, és mély tudásával, kitűnő előadói készségével rövid működése alatt is maradandó nyomot hagyott szakoktatásunk történetében.

A Műegyetemen két éven át volt a gépészmérnöki osztály dékánja, az 1933/1934. tanévben pedig tanártársai bizalma a rektori méltósággal tisztelte meg.

Széleskörű tapasztalatainak és kitűnő gyakorlati érzékének az elismerése volt, amikor a *Kormányzó Úr Ó* Főméltósága 1926 októberében a kereskedelemügyi minisztérium vezetésével bízta meg; ezt a tisztét közel 3 évig látta el eredményes munkában az ország javára.

Kivételes képességeit kartársai kezdettől fogva nagyra értékelték; a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet, valamint a Magyar Mérnökök és Építészek Nemzeti Szövetsége tiszteletbeli tagjává választotta.

Nevét a külföld is jól ismerte. Mint szakember és mint politikus egyformán nagy szolgálatoakat tett hazájának és a mérnöki kultúrának; a Magyar Érdemrend, a finn Fehér Rózsa-rend és a lengyel Polonia Restituta-rend nagykeresztje voltak a látható jelei a legfelsőbb hivatalos körök elismerésének.

Mint Sopron város képviselőjét meleg szálak fűzték Alma Materünk jelenlegi székhelyéhez; ajtaja minden kérelem előtt nyitva állt, és nemes szíve mindenütt segített, ahol csak tehette.

A magyar erdőgazdaság őszinte tisztelettel áldoz fenekölt emlékének.

*

Reisz Ferenc m. kir. erdőmérnök, a fehértiszai m. kir. erdőgondnokság vezetője, karp. őrzető a Győr várost ért április hó 13-i terrorlégítámadás alkalmával, életének 34. évében hősi halált halt.

Szorgalmas, törekvő fiatal kartársunk az állami erdőmérnöki kar egyik komoly ígérete volt; frissen hantolt sírjánál mélységesen megrendült lélekkel búcsúunk tőle.

*

Vigh József ny. m. kir. főerdőtanácsos rövid szenvedés után Tapolcán elhunyt.

Stégmeier Ödön ny. erdészeti shiv. főigazgató, hűséges tagtársunk, április hó 13-án 80 éves korában Budapesten elhunyt.

Nyugodjanak békében!

SZEMÉLYI HIREK.

A *Kormányzó Úr Ó* Főméltósága a m. kir. iparügyi miniszter előterjesztésére *dr. Vér Tibor* miniszteri tanácsost államtitkárrá kinevezte.

A m. kir. földművelésügyi miniszter az 1.750/1944. M. E. számú rendelet alapján szervezett Faforgalmi Központ elnökévé *vitész Simon-*

Kay Gyula m. kir. gazdasági főtanácsost, a Latorca Gazdasági és Ipari Rt. vezérigazgatóját, alelnökévé pedig *Vági Márton* miniszteri műszaki tanácsost kinevezte.

A m. kir. földművelésügyi miniszter *Prüger Henrik* m. kir. főerdőmérnököt az ungvári m. kir. erdőhivatal vezetésével megbízta.

A m. kir. földművelésügyi miniszter *Fodor Sándor* m. kir. erdőtanácsost Telkibányáról Diósgyőrbe helyezte át és megbízta a bánya-bükki m. kir. erdőhivatal vezetésével.

A m. kir. földművelésügyi miniszter *Bisztika Géza* m. kir. főerdőmérnököt Nagybereznáról Husztra és *Sass Barna* m. kir. erdőmérnököt Husztról Nagybereznára áthelyezte, előbbnevezettet a huszti m. kir. erdőfelügyelőség vezetésével, utóbbnevezettet pedig a nagybereznai m. kir. erdőfelügyelőségi kirendeltség vezetésével bizta meg.

A m. kir. földművelésügyi miniszter *vitéz Rhédey László* m. kir. főerdőmérnököt Szovátáról a m. kir. erdőigazgatósághoz Komáromba áthelyezte.

FEKETE ZOLTÁN SZÉKFOGLALÓ ELŐADÁSA A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADEMIÁN.

Szépszámú közönség előtt lépett az Akadémia dobogójára április hó 24-én délután szakoktatásunk egyik legkiválóbb képviselője, *Fekete Zoltán* egyetemi ny. r. tanár, hogy levelező taggá történt megválasztása alkalmából székfoglalóját megtartsa.

„Egykorú tölgyeseink növekvése és összetétele“ c. előadásában olyan tárgyhoz nyúlt, amely a fának egyre növekvő közgazdasági jelentősége folytán és a magyarságnak a tölgy iránt megnyilatkozó hagyományos szeretetére való tekintettel méltán kelthette fel a kívülállók érdeklődését is.

Az előadónak alig 30 perc állott csak rendelkezésére, részletekbe tehát nem merülhetett el, de amit *Fekete Zoltán* kitűnő magyarsággal szövegezett, szabatos mondatokban, a fogalmak pontos, mindenki számára érthető meghatározásában és végül a rajzábrák kitűnő összeállításában a hallgatósága elé tárt, meggyőzően igazolta, hogy a nagynevű néhai apának mindenben méltó fia lépett a nyomdokaiba legelső tudományos intézményünk munkaterületén is.

Marek József szakosztály-elnök, az állatorvosi kar világhírű magyar képviselője, meleg szavakkal méltatta *Fekete Zoltán* eddigi tudományos működését a tagsági oklevél átnyújtásakor; a felemelő ünnepély mindnyájunk lelkes öröme volt.

A magyar erdőmérnöki kar jogos büszkeséggel, őszinte szeretettel üdvözli *Fekete Zoltánt* legszebb kitüntetése alkalmából, és hazánk javát szolgáló önzetlen további munkájára Isten áldását kéri. M.

AZ ERDŐPUSZTÍTÁS HATÁSA A HÁROMSZÉKI MEDENCE ÉS A BARCASÁG ÉGHAJLATÁRA.

A földi élet egyik alaptörvénye, hogy az összes viszonyai bizonyos egyensúlyállapot felé törekszenek, és a legegészségesebb viszonyok azok, amikor ez az egyensúlyállapot a legtökéletesebb. A legnagyobb hibák ott szöktak keletkezni, ahol az ember — többnyire esztelen kapzsiságtól vezetve — pusztító kézzel avatkozik a természet munkájába. Hogy a kapzsiság, pénzsomjúság, esztelenség, milyen tévútra vezetheti az

embert, annak sajnos, elég számos példáját lehetne felhozni. Ez vezetett Észak-Amerika roppant bölényállományának teljes kiirtására, ez fenyegeti kipusztulással az afrikai elefántot is, amelyből nemrég még 40—50 ezret öltek meg évenként. És ennek esett áldozatul erdőségeink javarésze is.

Az egészséges egyensúly állapotnak meg kell lennie mind a növényi, mind az állati élet területén. Tudjuk, hogy az énekesmadarak esztelen pusztítása a kártékony rovarok elszaporodására vezet, ebből viszont egyéb károkon kívül gyümölcsstermésünk romlása következik.

Az egészséges egyensúlyállapotnak meg kell lennie a beerdősített és szabad területek viszonyában is. Rendkívül téves az a felfogás, hogy ha valamilyen erdőterület nem hajt kellő hasznot, annak mezőgazdasági területté való átalakítása — ha megvan erre a lehetőség — már minden további nélkül megokolt.

Hogy az erdőségeknek a nedvesség tárolása, a vadvizek, a hóolvadás alkalmával egyszerre felszabaduló nagy víztömegek fékezése stb. terén milyen roppant nagy a jelentősége, általánosan ismeretes. Erdély nagy szerencséjére a viszonyok itt annyira kedveznek a természetes felújulásnak, hogy a pusztító erdőirtások, amelyeket nem követett mesterseges felújítás, mégsem vezettek elkarsztosodáshoz; de még így is olyan nagy hátrányok keletkeztek, hogy azokat első hallásra szinte elhinni is nehéz.

Eltelkintve attól, hogy az erdőségek messze vidékek vízrajzi viszonyait és ezzel a helyi éghajlatot is befolyásolják, a nagyobb kiterjedésű erdőségeknek éghajlat szempontjából többek között még két rendkívül fontos tulajdonságuk van. Az egyik a talajmenti szelekkel szemben mutatkozó fékező hatás, a másik, a bizonyos mértékű hőkiegyenlítő képesség. Különösen jelentőssé válik az erdőségeknek a talajmenti szelekkel szemben mutatkozó fékező hatása akkor, ha erdővel borított hegyvonulatokról van szó; ezek egyes vidékeket nagy mértékben meg is védhetnek bizonyos irányú szelek hatásától.

Egy nagy erdőségekkel körülvett medence esetében meleg nyári napokon a következő helyzet adódik: a beerdősítetlen, szabad területek, szántóföldek, rétek az erős napfény hatására összehasonlíthatatlanul nagyobb mértékben melegednek fel, mint az erdővel borított területek.

Az ily módon aránytalanul jobban felmelegedett szabad területek fölött a felhevített levegő felszáll, a hűvösebb erdőségek fölött ismét lebecsátkozik; helyi jellegű, kiegyenlítő légáramlatok keletkeznek, amelyek az erdő hűvösebb levegőjét a nyári hőségben izzó szabad területek fölé vezetik, de a hűvös erdőségek is melegebb levegőt kapnak a szabad területekről.

Éppen ellenkező a helyzet télen. Az erdőségekkel borított terület visszatartja a meleget, az erdősítetlen területek ellenben szabadon sugározzák vissza a hőt a világűrbe; a valamivel melegebb erdőségek felett felemelkedik a levegő, a szabad területek felett pedig leszáll, tehát ismét helyi kiegyenlítő légáramlások keletkeznek, de éppen ellenkező irányúak mint nyáron: az erdőségek felől enyhébb, melegebb levegő áramlik a szabad területekre.

Természetesen sokféle módosító körülmény játszhatik itt még közre, de lényegében ez a kölcsönhatás fennáll.

Már ebből is világosan láthatjuk, hogy az éghajlat terén milyen lényeges mérséklő, kiegyenlítő a nagyobb erdős területek hatása.

A Háromszéki medencét és a Barcaságot még nem is olyan rég hatalmas erdőségek védőfalként fogták körül. A nagy, pusztító erdőirtá-

sok Mária Terézia korában vették kezdetüket. Ennek a hatalmas erdőgyűrűnek nagymértékben megvolt az imént vázolt kiegyenlítő hatása, nem is szólva a nedvességelosztás, a vizek levezetésének szabályozása stb. körül kifejtett áldásos hatásáról. Mindez csökkent az erdőségek kiirtásának arányában.

A Háromszéki medencét és a Barcaságot úgyszólván teljes félkörben hegyvonulat zárja körül. Ma ennek a hegyvonulatnak nagy része letarolt terület, kelet felől jövő szárazföldi szelek szabadon zúdulnak a két medencére. A meleg időszakban a nyári monszunnak megfelelően a nyugati légáramlások az uralkodók, a hideg beálltával pedig a keleti szelek uralma következik és a „nemere“ árasztja el jeges lehelletével a két medencét.

Egész más volt a helyzet, amíg ezt a hegyvonulatot hatalmas erdőségek borították. Ezek a talajmenti szeleket lefékeztek, és a Háromszéki medence a Barcasággal együtt teljesen védve, télen valóságos meleg fészekben feküdt az erdős hegylánc közepette, nyáron pedig az erdőségek hűsítő hatása volt jótékonyan érezhető.

A mai ember kissé értetlenül hallja, hogy Erdélyt valaha „tündérekert“-nek nevezték. A Háromszéki és Barcasági medencéknek ma valószínűleg zord és szélsőséges az éghajlata, és semmi okát nem találjuk ennek az elnevezésnek. De teljesen érthetővé vált előttem, amikor hallottam, hogy Torján, Kézdivásárhely felett, az erdők aljában az annakidején ott élő gazdag családok meghonosította délszaki növények szabadon termettek, hogy Brassó városának szőlőhegyei voltak, amelyeknek elszámolásait a brassói városi levéltárban nemrég meg is találták, egyszóval, hogy a Barcaság és a Háromszéki medence éghajlata a mainál akkoriban jóval kedvezőbb volt. Itt egy teljesen kézzelfogható példában rendkívüli élességgel mutatkozik meg, hogy milyen mélyreható és jóvátehetetlen hátrányokkal járhat az esztelen erdőirtás,

De nem szabad a kérdés felett elhaladnunk az erdőpusztítás szociális hátterének érintése nélkül.

Vannak községek, amelyek számára az erdő állandó jólétet, szerény, de biztos megélhetést nyújtott, ezek ma vagy teljesen erdő nélkül maradtak, vagy pedig csak a réginél sokkal kisebb mértékű használat áll rendelkezésükre az erdő zömének kiirtása folytán, a nélkül, hogy ezért bármi is kárpótolná őket.

Természetesen szó sem lehet a régi állapot visszaállításáról. Viszont néhány évtized rendszeres munkája sokat javíthatna a helyzeten. De igazi és tartós eredményt csak akkor érhetünk el, ha nagyon mélyen a tudatunkba vessük azt az igazságot, hogy az erdő haszna nemcsak közvetlen, és nemcsak azokban a termékekben rejlik, amelyeket azok nekünk nyújtanak, hanem már maga az erdő létezése is óriási közvetett hasznot jelent, tehát a *beerdősített és erdősítetlen szabad területek közti helyes egyensúly fenntartása létérdeke az emberiségnek*. Az a szeretet, amely bennünk az erdő és annak szépségei iránt él, a Természettől belénk oltott helyes ösztön. Az erdő fái társaink, testvéreink a földi életben, esztelen irtásuk bűn és az emberiség mérhetetlen károsodására vezethet.